

Tadeusz Kałużny

Watykan - Genewa : Kościół Rzymskokatolicki w dialogu ze Światową Radą Kościołów

Symposium 16/1(22), 97-116

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. Tadeusz Kałużny SCJ
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Kraków

WATYKAN – GENEWA. KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI W DIALOGU ZE ŚWIATOWĄ RADĄ KOŚCIOŁÓW

Dialog ze Światową Radą Kościołów (ŚRK) stanowi jeden z doniosłych obszarów katolickiego zaangażowania ekumenicznego. Wielość Kościołów i Wspólnot kościelnych tworzących Radę stwarza nieoczekiwaną szansę głębszego poznania się wzajemnie oraz przewyciężenia problemów różniących dialogujące strony. Dzięki temu rodzi się również sposobność do międzykościelnej współpracy i ewangelicznego świadectwa. Celem niniejszego opracowania jest syntetyczna prezentacja historii i osiągnięć dialogu Kościoła rzymskokatolickiego (KRK) ze ŚRK, prowadzonego w ramach Wspólnej Grupy Roboczej (WGR).

Zagadnienie to zostanie rozwinięte w trzech częściach. Na początku zwrócimy uwagę na historię powstania WGR (1). Następnie omówimy zasadnicze etapy jej działalności (2). W końcowej części przedstawimy syntetycznie główne wątki wypracowanych w ramach tego dialogu dokumentów studyjnych (3).

Utworzenie Wspólnej Grupy Roboczej

Współczesny ruch ekumeniczny rozpoczął się na początku XX wieku w obrębie wspólnot protestanckich. Początkowe stanowisko Kościoła rzymskokatolickiego wobec niekatolickich inicjatyw ekumenicznych, w tym wobec utworzonej w 1948 roku ŚRK, nacechowane było dużą powściągliwością i rezerwą¹. Zmiana postawy KRK wobec ŚRK dokonała się wraz z utworzeniem – w ramach przygotowań do II Soboru Watykańskiego – Sekretariatu do spraw Jedności Chrześcijan (1960). Wydarzenie to umożliwiło nawiązanie i zintensyfikowanie kontaktów między przedstawicielami KRK i ŚRK. Ich owocem był między innymi udział obserwatorów Rady w II Soborze Watykańskim i obserwatorów katolickich w III Zgromadzeniu Ogólnym ŚRK w New Delhi (1961). Podstawę do podjęcia oficjalnej współpracy między KRK i ŚRK stworzył jednak dopiero soborowy Dekret o ekumenizmie *Unitatis redintegratio* (1964)². W ten sposób stosunki pomiędzy KRK i ŚRK weszły w nowy etap. W lutym 1965 roku została powołana do życia Wspólna Grupa Robocza KRK i ŚRK. Trzy miesiące później, w maju 1965 roku, Grupa zebrała się na swym pierwszym posiedzeniu w Instytucie Ekumenicznym w Bossey, w pobliżu Genewy³.

WGR, nazywana również Grupą Watykan – Genewa, została utworzona w celu prowadzenia i inspirowania dialogu oraz koordynowania całego procesu współpracy między KRK i ŚRK. Grupa składa się z przedstawicieli KRK i ŚRK. Liczba jej członków jest zmienna⁴.

¹ Więcej na ten temat zob. S. NAGY, *Kościół na drogach jedności*, Wrocław 1985, s. 69-73.

² Por. SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Dekret o ekumenizmie „Unitatis redintegratio”*, 21 listopada 1964, w: S.C. NAPIÓRKOWSKI, K. LEŚNIEWSKI, J. LEŚNIEWSKA (red.), *Ut unum. Dokumenty Kościoła katolickiego na temat ekumenizmu 1982-1998*, Lublin 2000, s. 11-26.

³ Por. K. KARSKI, *Geneza oficjalnej współpracy pomiędzy Światową Radą Kościołów a Kościołem rzymskokatolickim*, w: P. KANTYKA (red.), *Instaurare omnia in Christo. O zbawieniu, teologii i nadziei. Profesorowi Wacławowi Hryniewiczowi [...]*, Lublin 2006, s. 351-360.

⁴ Początkowo WGR składała się z sześciu członków Kościoła rzymskokatolickiego, mianowanych przez watykański Sekretariat do spraw Jedności Chrześcijan, i ośmiu przedstawicieli ŚRK. Od roku 1991 w skład Grupy wchodziło siedemnastu członków.

Po każdym Zgromadzeniu Ogólnym ŚRK Grupa konstytuuje się na nowo (w nowym składzie). WGR odbywa raz w roku posiedzenia plenarne, którymi kieruje dwóch współprzewodniczących. Współprzewodniczący, współsekretarze oraz dwóch współpracowników tworzą grupę wykonawczą, która spotyka się dwa razy w roku. Zespół ten dozoruje pracę WGR między posiedzeniami oraz przygotowuje na nie porządek obrad i materiały. Na zakończenie swojego mandatu, trwającego na ogół siedem lat, WGR opracowuje szczegółowy raport o działalności, który przedkłada do zatwierdzenia swoim instytucjom macierzystym – Zgromadzeniu Ogólnemu i Komitetowi Centralnemu ŚRK oraz Papieskiej Radzie do spraw Jedności Chrześcijan. Także WGR wypracowuje dokumenty dotyczące konkretnych problemów, które mogą stanowić przeszkodę w rozwoju ruchu ekumenicznego⁵.

Główne etapy działalności Wspólnej Grupy Roboczej

W dotychczasowej działalności WGR można wyróżnić wiele etapów. Odpowiadają one zasadniczo okresom między kolejnymi Zgromadzeniami Ogólnymi ŚRK, na których przedkładane są oficjalne raporty Grupy.

Pierwszy etap prac WGR obejmuje lata 1965-1968. W tym czasie starano się przede wszystkim określić zasady i metody wzajemnej współpracy. Chodziło między innymi o odpowiedź na pytanie: czy możliwe jest członkostwo Kościoła rzymskokatolickiego w ŚRK? W toku prac członkowie Grupy opowiedzieli się za pogłębieniem wzajemnej współpracy w takich dziedzinach jak: działalność misyjna, charytatywna i społeczna; apostołat świeckich; zaangażowanie chrześcijan na rzecz sprawiedliwości i pokoju. Wyrazem tej współpracy był powołany wiosną 1968 roku Wspólny Komitet KRK i ŚRK do spraw Społe-

⁵ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Ósmy Oficjalny Raport* (2005), „Studia i Dokumenty Ekumeniczne” (dalej: SiDE) 22 (2006) nr 1-2, s. 140-141; A. GODFREJÓW-TARNOGÓRSKA, *Wspólna Grupa Robocza Kościoła Rzymskokatolickiego i Światowej Rady Kościołów*, „Znak” 2011, nr 1, s. 90.

czeństwa, Rozwoju i Pokoju (SODEPAX). WGR złożyła kompetentnym władzom dwa oficjalne raporty: w lutym 1966 roku⁶ i w sierpniu 1967 roku⁷. Do raportów dołączono wypracowane w tym czasie dokumenty: *Wspólne nabożeństwo podczas zgromadzeń ekumenicznych* (1966)⁸ oraz *Dialog ekumeniczny* (1967)⁹. Zgromadzenie Ogólne ŚRK w Uppsali (1968)¹⁰ oraz Sekretariat do spraw Jedności Chrześcijan zatwierdziły raporty WGR¹¹. Zaaprobowały także przyjęcie dwunastu katolików na pełnoprawnych członków Komisji „Wiara i Ustrój” ŚRK. Katolicy współpracują więc w przygotowaniu dokumentów ogłoszonych przez tę Komisję, w tym między innymi dokumentów *Chrzest, Eucharystia i Posługiwanie duchowne* (1982)¹² oraz *Natura i misja Kościoła* (2005)¹³.

⁶ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Pierwszy Oficjalny Raport* (1966), w: K. KARSKI (red.), *Watykan-Genewa. Zbiór dokumentów*, Warszawa 1986 (dalej: Wat-Gen), s. 29-37.

⁷ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Drugi Oficjalny Raport* (1967), w: Wat-Gen, s. 38-50.

⁸ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Wspólne nabożeństwo podczas zgromadzeń ekumenicznych* (1966), w: Wat-Gen, s. 113-117.

⁹ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Dialog ekumeniczny. Dokument roboczy* (1967), w: Wat-Gen, s. 117-124.

¹⁰ W IV Zgromadzeniu Ogólnym ŚRK w Uppsali (1968) wzięło udział czterestu obserwatorów katolickich. Por. K. KARSKI, *Od Edynburga do Porto Alegre. Sto lat dążeń ekumenicznych*, Warszawa 2007, s. 244.

¹¹ Por. K. KARSKI, *Współpraca między Światową Radą Kościołów a Kościołem rzymskokatolickim*, „Studia Oecumenica” 2 (2002), s. 74-75, 82; W. HANC, *Misje i jedność w kontekście Światowej Rady Kościołów i Kościoła rzymskokatolickiego*, „Studia Włocławskie” 11 (2009), s. 73-77.

¹² Por. KOMISJA „WIARA I USTRÓJ” ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Chrzest, Eucharystia i Posługiwanie duchowne. Dokument z Limy* (1982), w: W. HRYNIEWICZ, S.J. KOZA (red.), *Chrzest, Eucharystia, Posługiwanie duchowne. Dokument z Limy 1982. Tekst i komentarze*, Lublin 1989, s. 15-62.

¹³ Por. KOMISJA „WIARA I USTRÓJ” ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Natura i misja Kościoła. Etap na drodze ku wspólnemu oświadczeniu* (2005), SiDE 26 (2010) nr 1, s. 66-108. Więcej informacji na temat działalności Komisji „Wiara i Ustrój” ŚRK: K. KARSKI, *Od Edynburga...*, dz. cyt., s. 76-82.

W czasie trwania drugiego mandatu (1968-1975) WGR podjęła dalsze studia nad kwestią członkostwa KRK w ŚRK. W 1972 roku przyjęto w tej sprawie obszerny dokument: *Modele relacji między Kościołem rzymskokatolickim a Światową Radą Kościołów*¹⁴. W dokumencie stwierdzono, że kwestia członkostwa KRK w ŚRK wymaga dalszych badań. Mimo to współpraca między KRK a ŚRK będzie kontynuowana i pogłębiana. W 1970 roku Wspólna Komisja Teologiczna, powołana w 1966 roku przez WGR, zakończyła pracę opublikowaniem dwóch dokumentów studyjnych: *Katolickość i apostołskość*¹⁵ oraz *Wspólne świadectwo i prozelityzm*¹⁶. Podsumowania swej działalności WGR dokonała w dwóch oficjalnych raportach – Trzecim (1971)¹⁷ i Czwartym (1975)¹⁸, które przedłożono do aprobaty Watykanowi i V Zgromadzeniu Ogólnemu ŚRK¹⁹.

W latach 1975-1983 WGR skupiła się w swej pracy na trzech tematach: jedności Kościoła, wspólnym świadectwie i współpracy w dziedzinie społecznej. W opracowaniu pierwszego tematu WGR zwróciła się o pomoc do Komisji „Wiara i Ustrój” ŚRK. W jej rezultacie powstał dokument studyjny, opublikowany w 1980 roku, zatytułowany *Ku wyzna-*

¹⁴ Por. JOINT WORKING GROUP BETWEEN THE WORLD COUNCIL OF CHURCHES AND THE ROMAN CATHOLIC CHURCH, *Patterns of Relationships between the Roman Catholic Church and the World Council of Churches*, „The Ecumenical Review” 24 (1972) nr 3, s. 247-288.

¹⁵ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Katolickość i apostołskość. Dokument studyjny (1970)*, w: Wat-Gen, s. 136-168.

¹⁶ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Wspólne świadectwo i prozelityzm. Dokument studyjny (1970)*, w: Wat-Gen, s. 125-135.

¹⁷ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Trzeci Oficjalny Raport (1971)*, w: Wat-Gen, s. 51-64.

¹⁸ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Czwarty Oficjalny Raport (1975)*, w: Wat-Gen, s. 65-80.

¹⁹ W V Zgromadzeniu Ogólnym ŚRK w Nairobi (1975) wzięła udział szesnastoosobowa delegacja obserwatorów z Kościoła katolickiego. Por. K. KARSKI, *Współpraca między... dz. cyt.*, s. 77-78.

waniu wspólnej wiary²⁰. Na temat wspólnego świadectwa i prozelityzmu WGR wypowiedziała się już w dokumencie z 1970 roku. Tymczasem zaistniały jednak nowe okoliczności i zaszła potrzeba zaktualizowania tego studium. Uwzględniając dotychczasowe doświadczenia i nowe wyzwania, opracowano w 1981 roku nowy dokument, zatytułowany *Wspólne świadectwo*²¹. Współpraca rozwijała się również w dziedzinie społecznej, zwłaszcza poprzez Wspólny Komitet do spraw Społeczeństwa, Rozwoju i Pokoju (SODEPAX). W związku z SODEPAX-em pojawił się jednocześnie problem dotyczący jego struktur. Z jednej strony Komitet ten był postrzegany jako „trzecia rzeczywistość” przez biura ŚRK w Genewie i władze w Watykanie, a z drugiej stał się nadmiernie rozbudowanym pod względem strukturalnym narzędziem łączności pomiędzy różnymi działaniami podejmowanymi przez macierzyste instytucje. W tej sytuacji SODEPAX zredukował swoje działania, a z końcem 1980 roku – wraz z wygaśnięciem jego mandatu – zakończył działalność. Jego pracę przejęła Wspólna Grupa Doradcza do spraw Myśli i Działania Społecznego. Podsumowanie swoich prac WGR zawarła w Piątym Oficjalnym Raporcie, przedłożonym do akceptacji watykańskiemu Sekretariatowi do spraw Jedności Chrześcijan oraz VI Zgromadzeniu Ogólnemu ŚRK w Vancouver w 1983 roku²².

W okresie po VI Zgromadzeniu Ogólnym ŚRK Wspólna Grupa Robocza skoncentrowała się na czterech kwestiach: jedność Kościoła – cel i droga; formacja ekumeniczna; wspólne świadectwo; myśli i działalność społeczna. W okresie od 1983 do 1990 roku Grupa opracowała w dziedzinie jedności pięć studiów. Dwa z nich miały przede wszystkim cha-

²⁰ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIĄTOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Ku wyznawaniu wspólnej wiary. Dokument studyjny* (1980), w: Wat-Gen, s. 168-179.

²¹ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIĄTOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Wspólne świadectwo. Dokument studyjny* (1981), w: Wat-Gen, s. 179-199.

²² Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIĄTOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Piąty Oficjalny Raport* (1983), w: Wat-Gen, s. 81-112. W VI Zgromadzeniu Ogólnym ŚRK (1983) uczestniczyła dwudziestoosobowa grupa obserwatorów katolickich. Por. K. KARSKI, *Współpraca między...*, dz. cyt., s. 81-84.

rakter teologiczny: *Kościół – lokalny i uniwersalny* (1990)²³ oraz *Pojęcie „hierarchii prawd” – interpretacja ekumeniczna* (1990)²⁴. Trzeci obszar badań dotyczył nowych potencjalnych przyczyn podziałów, zwłaszcza w kwestiach etycznych. Chodziło między innymi o takie zagadnienia, jak aborcja i eutanazja, trwała miłość małżeńska i eutanazja, inżynieria genetyczna i sztuczne zapłodnienie. WGR podjęła zaledwie pierwsze kroki na drodze do zbadania tych kwestii i zaproponowała, by temat ten został potraktowany priorytetowo po VII Zgromadzeniu Ogólnym w Canberze. Z kolei czwarty obszar badań WGR obejmował refleksję na temat wpływu rad kościelnych na ruch ekumeniczny. W końcu, wobec rosnącej liczby małżeństw mieszanych i ich znaczenia dla ruchu ekumenicznego, WGR przeprowadziła konsultację na ten temat. W interesującym nas okresie pracowano nad zagadnieniem formacji ekumenicznej, lecz nie zdołano ukończyć stosownego dokumentu na ten temat. W obszarze myśli i działalności społecznej postanowiono nie odnawiać mandatu Grupy Doradczej, który wygasł w 1988 roku. Dotychczasowe zadania tej instancji przejęła osobiście WGR. Pod koniec 1990 roku WGR opublikowała Szósty Oficjalny Raport²⁵.

W latach 1991-1998 WGR przyjęła następujące priorytety: jedność Kościoła – cel, kroki oraz implikacje ekumeniczne; formacja i edukacja ekumeniczne; kwestie etyczne jako nowe źródła podziału; wspólne świadectwo w wysiłkach misyjnych; myśl i działalność społeczna. Podejmując zapoczątkowaną w czasie poprzedniego mandatu refleksję, WGR wypracowała w 1993 roku dokument zatytułowany *Formacja ekumeniczna. Refleksje i sugestie ekumeniczne*²⁶. Grupa podjęła dalsze

²³ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Kościół – lokalny i uniwersalny. Dokument studyjny* (1990), SiDE 8 (1992) nr 2, s. 69-85.

²⁴ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Pojęcie „hierarchii prawd” – interpretacja ekumeniczna. Dokument studyjny* (1990), SiDE 8 (1992) nr 2, s. 85-93.

²⁵ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Szósty Oficjalny Raport* (1990), SiDE 8 (1992) nr 2, s. 47-69.

²⁶ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Formacja ekumeniczna. Refleksje i sugestie ekumeniczne. Dokument studyjny* (1993), SiDE 10 (1994) nr 2, s. 69-76.

badania dotyczące wspólnego świadectwa, wolności religijnej i prozelityzmu oraz problematyki etyczno-moralnej. Owocem tej dyskusji były dwa kolejne dokumenty studyjne – *Wyzwanie prozelityzmu a powołanie do wspólnego świadectwa* (1995)²⁷ i *Dialog ekumeniczny na temat kwestii moralnych* (1995)²⁸. Wspólne świadectwo znalazło także wyraz w współpracy krajowych i regionalnych rad Kościołów, współpracy w ramach Instytutu Ekumenicznego w Bossey koło Genewy oraz współpracy w dziedzinie misji i ewangelizacji. Całościowy przegląd działalności WGR w omawianym okresie zawarto w opublikowanym w 1998 roku Siódmym Oficjalnym Raporcie²⁹.

Przy wypełnianiu kolejnego mandatu, obejmującego lata od 1999 do 2005 roku, WGR wyznaczyła dla swej pracy dwa priorytety: dążenie do wspólnej zintegrowanej wizji jednego ruchu ekumenicznego oraz zwrócenie uwagi na napięcia, które mogą zagrozić spójności ruchu ekumenicznego, zwłaszcza w dziedzinie etyki społecznej. W tym okresie Grupa Watykan – Genewa opracowała trzy ważne dokumenty studyjne: *Eklezjologiczne i ekumeniczne implikacje wspólnego chrztu* (2004)³⁰, *Istota i cel dialogu ekumenicznego* (2004)³¹ oraz „*Zainspirowani tą samą wizją*”: *udział Kościoła rzymskokatolickiego w krajowych i regionalnych radach Kościołów* (2004)³². WGR prowadziła także badania do-

²⁷ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Wyzwanie prozelityzmu a powołanie do wspólnego świadectwa. Dokument studyjny* (1995), SiDE 12 (1996) nr 2, s. 137-148.

²⁸ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Dialog ekumeniczny na temat kwestii moralnych. Potencjalne źródła wspólnego świadectwa lub podziału. Dokument studyjny* (1995), SiDE 12 (1996) nr 2, s. 123-136.

²⁹ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Siódmy Oficjalny Raport* (1998), SiDE 15 (1998) nr 1, s. 81-121.

³⁰ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Eklezjologiczne i ekumeniczne implikacje wspólnego chrztu. Dokument studyjny* (2004), SiDE 22 (2006) nr 1-2, s. 172-206.

³¹ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Istota i cel dialogu ekumenicznego. Dokument studyjny* (2004), SiDE 22 (2006) nr 1-2, s. 207-228.

³² Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, „*Zainspirowani tą samą wizją*”. *Udział Kościoła rzymskokatolic-*

tyczące dwóch innych tematów, a mianowicie antropologii teologicznej oraz małżeństw międzywyznaniowych. W końcowej części Ósmego Oficjalnego Raportu z omawianego okresu działalności WGR zostały zawarte propozycje jej pracy w przyszłości³³. W przekonaniu członków Grupy wymagają szczególnej uwagi następujące dziedziny: ekumenizm duchowy, edukacja ekumeniczna, kwestie moralno-etyczne oraz dialog międzyreligijny³⁴.

Po Zgromadzeniu Ogólnym ŚRK w Porto Alegre (2006) rozpoczął się kolejny etap działalności WGR, który jest w toku. Aktualnie prace Grupy koncentrują się wokół dwóch tematów: ekumenizmu duchowego i recepcji ekumenicznej. Podjęto także badania dotyczące kwestii migracji oraz ekumenicznego zaangażowania młodzieży³⁵. Na zakończenie swojego mandatu WGR przygotowuje oficjalny raport, który powinien się ukazać przed najbliższym Zgromadzeniem Ogólnym ŚRK, planowanym na 2013 rok w Busan (Korea Południowa)³⁶.

Dokumenty opracowane na zlecenie Wspólnej Grupy Roboczej

Wspólna Grupa Robocza zbadała wiele zagadnień ważnych dla dialogu ekumenicznego, o charakterze zarówno teoretycznym, jak i praktycznym. Wyniki tych studiów zostały zawarte w odrębnych, dołączonych do oficjalnych raportów, „dokumentach studyjnych”³⁷.

kiego w krajowych i regionalnych radach Kościołów. Dokument studyjny (2004), SiDE 22 (2006) nr 1-2, s. 229-265.

³³ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Ósmy Oficjalny Raport* (2005), SiDE 22 (2006) nr 1-2, s. 81-121.

³⁴ Por. tamże, s. 153-156. W latach 1999-2005 w gronie członków WGR znalazł się abp Józef Życiński.

³⁵ W aktualnej WGR z ramienia ŚRK pracuje teolożka luterańska z Polski Agnieszka Godfrejów-Tarnogórska, która przewodzi również podgrupie do spraw młodzieży. Por. A. GODFREJÓW-TARNOGÓRSKA, *Wspólna Grupa Robocza...*, dz. cyt., s. 90.

³⁶ Por. Komunikaty z posiedzeń plenarnych WGR w ostatnich latach: www.oikoumene.org/en/resources/documents/wcc-commissions/joint-working-group-between-the-roman-catholic-church-and-the-wcc.html (odczyt z dn. 22.08.2011 r.).

³⁷ Zgodnie z przyjętym założeniem, „dokument studyjny” nie ma charakteru wspólnej deklaracji ani uzgodnienia doktrynalnego. Nie stanowi też dla podjętego zagadnienia

W dokumencie *Wspólne nabożeństwo podczas zgromadzeń ekumenicznych* (1966)³⁸ sformułowano wskazania dotyczące sposobu i formy nabożeństwa, w którym uczestniczą przedstawiciele różnych tradycji wyznaniowych. Podkreślono w nim wielkie znaczenie wspólnej modlitwy chrześcijan dla ruchu ekumenicznego. Wspólna modlitwa – jak zauważono – nie może jednak stwarzać wrażenia, że istnieje wspólnota tam, gdzie wcale jej nie ma. Dlatego organizując wspólne nabożeństwa, należy respektować przekonania i dyscyplinę uczestniczących w nich Kościołów i Wspólnot kościelnych.

Opublikowany w 1967 roku dokument zatytułowany *Dialog ekumeniczny*³⁹ poświęcono charakterowi i formom dialogu ekumenicznego oraz warunkom, w jakich dialog ten powinien być prowadzony. Najpierw przedstawiono istotę dialogu w ogólności, a w sposób szczególny dialogu ekumenicznego. Następnie wskazano na Pismo Święte jako podstawę i wspólny punkt odniesienia w dialogu ekumenicznym. Z kolei skupiono się na uczestnikach i formach dialogu, uzależniając je od tego, czy dialog ma charakter prywatny czy też oficjalny. W wyborze tematów – jak zauważono – należy uwzględnić nie tylko problematykę teologiczną, ale także kwestie praktyczne. W dziedzinie teologii za szczególnie ważne uznano między innymi następujące tematy: urząd duchowny, problem autorytetu, odkupienie, Duch Święty i Kościół. W dalszej części zwrócono uwagę na istotne warunki, niezbędne do tego, by dialog był owocny. Ostatnia część dokumentu zawiera konkretne wskazania pomocne na drodze urzeczywistnienia dialogu.

Dokument studyjny *Katolickość i apostołskość* (1970)⁴⁰ składa się z dwóch części. Pierwsza część dokumentu została poświęcona prezen-

jakiegoś *status quaestionis*, lecz został pomyślany jako ważna forma przedłożenia (podstawa) wspólnej pracy teologicznej. Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Katolickość i apostołskość. Dokument studyjny* (1970), w: Wat-Gen, s. 137.

³⁸ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Wspólne nabożeństwo...*, dz. cyt.

³⁹ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Dialog ekumeniczny...*, dz. cyt.

⁴⁰ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Katolickość i apostołskość...*, dz. cyt.

tacji pojęć „katolickości” i „apostolskość”. W związku z tym zauważono, że pełniejsze i jednakowe rozumienie tych pojęć jest konieczne dla owocnego prowadzenia dialogu ekumenicznego. Część druga zawiera siedem ekskursów (załączników) poświęconych istotnym dla badanego tematu zagadnieniom, a mianowicie: „Apostołowie” w Nowym Testamencie; Tożsamość, zmiana i norma; Urząd duchowny i episkopat; Sakramentalny aspekt apostolskości; Soborowość i prymat; Jedność a różnorodność; Kościół lokalny a Kościół uniwersalny. Opracowania te mają stanowić zachętę i pomoc do jeszcze głębszego przemyślenia przez obydwie strony zajmowanych stanowisk⁴¹.

W dokumencie studyjnym *Wspólne świadectwo i prozelityzm* (1970)⁴² wyodrębniono dwie części. W części pierwszej omówiono zagadnienie chrześcijańskiego świadectwa. Podkreślono, że chrześcijanie nie mogą być podzieleni, dając świadectwo Ewangelii. To wspólne świadectwo – według autorów dokumentu – może się dokonywać między innymi w wielu dziedzinach życia społecznego, w wydawaniu i rozpowszechnianiu wspólnych tłumaczeń Pisma Świętego, głoszeniu zbawczych dzieł Boga. Przypomniano zarazem, że brak chrześcijańskiej jedności osłabia to świadectwo. Część druga dokumentu poświęcona została prozelityzmowi. Autorzy dokumentu zwrócili tu uwagę na wiele zachowań czy działań o charakterze prozelickim, których należy unikać przy dawaniu świadectwa.

Celem dokumentu *Modele relacji między Kościołem rzymskokatolickim a Światową Radą Kościołów* (1972)⁴³ było zbadanie teologicznych, duszpasterskich i administracyjnych konsekwencji członkostwa KRK w ŚRK. Studium podzielono na trzy rozdziały. W rozdziale pierwszym ukazano najpierw ŚRK i jej odniesienie do ruchu ekumenicznego, a następnie KRK i jego rozumienie ruchu ekumenicznego w świetle

⁴¹ Por. W. HANC, *Katolickość i apostolskość Kościoła w świetle dialogowego dokumentu studyjnego Ekumenicznej Rady Kościołów i Kościoła rzymskokatolickiego*, w: P. KANTYKA, *Instaurare omnia in Christo...*, dz. cyt., s. 187-202.

⁴² Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Wspólne świadectwo i prozelityzm...*, dz. cyt.

⁴³ Por. JOINT WORKING GROUP BETWEEN THE WORLD COUNCIL OF CHURCHES AND THE ROMAN CATHOLIC CHURCH, *Patterns of Relationships between...*, dz. cyt.

dokumentów II Soboru Watykańskiego. W rozdziale drugim zawarło próby odpowiedzi na pytanie, jakie dalsze formy powinna przyjąć współpraca pomiędzy KRK a ŚRK. Z trzech form wspólnoty, jakie były brane pod uwagę, dokument uznał jako rozwiązanie najbardziej „realistyczne” członkostwo charakteryzujące się aktywnym zaangażowaniem konferencji episkopalnych. W trzecim rozdziale skupiono się na praktycznych zagadnieniach i problemach związanych z członkostwem KRK w ŚRK. Wśród przyczyn utrudniających to członkostwo dokument wymienił między innymi: różną moc obowiązującą oświadczeń wydawanych przez obie strony, wyjątkową pozycję papieża, status prawny Stolicy Apostolskiej, liczebność Kościoła rzymskokatolickiego. W tej sytuacji – jak stwierdzono w konkluzji dokumentu – ustalenie już teraz terminu przystąpienia Kościoła katolickiego do Rady byłoby posunięciem nierealistycznym⁴⁴.

W opracowanym w 1980 roku dokumencie *Ku wyznawaniu wspólnej wiary*⁴⁵ stwierdzono, że zwiększenie współpracy ekumenicznej będzie wymagało porozumienia co do wspólnego wyznania wiary. Zasadnicze elementy takiego wyznania znane są za pośrednictwem świadectwa wspólnoty apostoelskiej przekazanego w Piśmie Świętym. Przypomniano, że wyznania wiary Kościoła pierwotnego zrodziły się w odpowiedzi na specyficzne wyzwania i napięcia. Potrzeby współczesnego świata – jak zauważono dalej – mogą spowodować, że Kościoły zaczną podkreślać na nowo różne aspekty tekstów apostoelskich. W końcu podkreślono, że różnorodność sposobów wyrażania doktryny w podzielonych Kościołach nie zawsze oznacza istnienie podziałów w kwestiach wiary⁴⁶.

Kolejny dokument *Wspólne świadectwo* (1981)⁴⁷ składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym omówiono zarówno dotychczasowe, jak

⁴⁴ Por. tamże, s. 247nn.

⁴⁵ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Ku wyznawaniu wspólnej wiary...*, dz. cyt.

⁴⁶ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Piąty Oficjalny Raport*, dz. cyt., s. 91-92.

⁴⁷ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Wspólne świadectwo...*, dz. cyt.

i nowo powstałe inicjatywy w zakresie dawania wspólnego świadectwa. Następnie wskazano na wspólną podstawę, źródło, cechy charakterystyczne i wspólnotowy charakter chrześcijańskiego świadectwa. W rozdziale trzecim dokonano prezentacji okazji i możliwości oraz problemów i napięć, które pojawiają się na drodze realizacji wspólnego świadectwa. W ostatnim rozdziale zauważono, że często trudno jest ze względów politycznych i społecznych dawać wspólne świadectwo. W takich sytuacjach wspólne świadectwo jest jednak szczególnie cenne i miłe Chrystusowi.

W dokumencie *Kościół – lokalny i uniwersalny* (1990)⁴⁸ wyodrębniono cztery rozdziały. W rozdziale pierwszym przedstawiono eklezjologię wspólnoty (*koinonia*) jako teologiczną podstawę i strukturę jedności Kościoła w jego aspekcie uniwersalnym i lokalnym. Oba wymiary Kościoła – jak podkreślono w dokumencie – nie powinny być widziane jako dwa różne rozwiązania, z których wybiera się jedno. Należy je rozumieć i widzieć we wzajemnej relacji. W rozdziale drugim podjęto próbę spojrzenia na Kościół lokalny i uniwersalny w perspektywie ekumenicznej. Podkreślono, że „istnieje tylko jeden Kościół, niezależnie od tego, czy przejawia się on w sposób lokalny czy uniwersalny” (nr 12). W kolejnym rozdziale skoncentrowano się na kościelnych podstawach pełnej wspólnoty w Kościele zjednoczonym w sposób widzialny; wspólnoty, która jest celem ruchu ekumenicznego. Dla takiej wspólnoty – według autorów dokumentu – niezbędne są następujące elementy eklezjalne: wspólnota w pełni wiary apostoelskiej, w życiu sakramentalnym, w prawdziwie jednym i wzajemnie uznanym urzędzie, w strukturach koncyliarnych powiązań i koncyliarnego podejmowania decyzji oraz we wspólnym świadectwie i służbie światu (por. nr 25). W ostatnim rozdziale ukazano, jak różne wyznania chrześcijańskie rozumieją i wykorzystują swoje struktury kościelno-prawne do utrzymania wspólnoty w swoich Kościołach⁴⁹.

⁴⁸ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Kościół – lokalny i uniwersalny...*, dz. cyt.

⁴⁹ Por. K. KARSKI, *Współpraca między...*, dz. cyt., s. 86.

Struktura dokumentu „*Hierarchia prawd*” – *interpretacja ekumeniczna* (1990)⁵⁰ obejmuje cztery rozdziały. W rozdziale pierwszym przedstawiono i zanalizowano wypowiedź soboru dotyczącą „hierarchii prawd”. Następnie ukazano istnienie „hierarchii prawd” w dziejach chrześcijaństwa i różnych tradycjach chrześcijańskich, mimo że te ostatnie nie posługują się tym pojęciem. Rozdział trzeci poświęcono interpretacji pojęcia „hierarchia prawd”. Natomiast w ostatnim rozdziale ukazano znaczenie tego pojęcia dla ekumenicznego dialogu, misji i wspólnego świadectwa⁵¹.

Dokument studyjny *Formacja ekumeniczna. Refleksje i sugestie ekumeniczne* (1993)⁵² ma charakter edukacyjny. Na jego strukturę składają się trzy rozdziały. Pierwszy koncentruje się wokół formacji ekumenicznej postrzeganej jako ekumeniczny imperatyw, wskazując zarówno na sytuacje nieposłuszeństwa wobec niego, jak i przykłady doniosłych nań odpowiedzi. Rozdział drugi podaje wyjaśnienie rozumienia formacji ekumenicznej. Formacja ta zostaje opisana jako nieustanny proces uczenia się wewnątrz rozmaitych Kościołów lokalnych i światowych wspólnot. Dokonuje się on w kontekście zakorzenienia jego uczestników w Chrystusie i w swoich własnych tradycjach. W tym procesie formacji wielkie znaczenie mają zarówno nieformalne kontakty w codziennym życiu, jak i formalne studia w instytutach, wykorzystujących specjalistyczną literaturę ruchu ekumenicznego. Ostatni rozdział dokumentu zawiera propozycje i sugestie, które mogą się przyczynić do owocnej realizacji formacji ekumenicznej⁵³.

⁵⁰ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Pojęcie „hierarchii prawd”...*, dz. cyt.

⁵¹ Na temat zasady „hierarchii prawd” zob. m.in. następujące studia: W. HRYNIEWICZ, „*Hierarchia prawd*” w tradycji chrześcijańskiej, „*Zeszyty Naukowe KUL*” 17 (1974), z. 3, s. 61-77; S. PAWŁOWSKI, *Zasada hierarchii prawd. Studium ekumeniczno-dogmatyczne na podstawie najnowszej myśli teologicznej (1984-2003)*, Lublin 2004.

⁵² Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Formacja ekumeniczna...*, dz. cyt.

⁵³ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Siódmy Oficjalny Raport...*, dz. cyt., s. 103-104.

Dokument *Wyzwanie prozelityzmu a powołanie do wspólnego świadectwa* (1995)⁵⁴ został podzielony na siedem części. Na początku zauważono, że dokument ten został wypracowany w związku z pojawieniem się nowych sytuacji w misyjnej i ewangelizacyjnej działalności Kościołów, które posiadają niekiedy znamiona prozelityzmu. W ten sposób zrodziła się potrzeba przypomnienia i pogłębienia refleksji podjętej przez Grupę w dwóch wcześniejszych dokumentach: *Wspólne świadectwo i prozelityzm* (1970) oraz *Wspólne świadectwo* (1982). Problem wolności religijnej i prozelityzmu – jak wynika z drugiej części omawianego dokumentu – zostaje umieszczony w kontekście jedności Kościoła i wspólnego świadectwa. W kolejnej części omówiono zasady pokoju religijnego, podkreślając znaczenie wolności religijnej dla życia jednostki i dla harmonijnych relacji pomiędzy wspólnotami religijnymi. W części czwartej skupiono się na istocie i cechach prozelityzmu. Wśród różnych źródeł napięć w relacjach pomiędzy Kościołami dokument wskazuje między innymi na różne rozumienie misjologii i różne koncepcje ewangelizacji. W części szóstej autorzy dokumentu zawarli wiele wskazań na przyszłość, które mogą się przyczynić do przezwyciężenia praktyk prozelickich i wzrostu wzajemnego zaufania pomiędzy Kościołami. W końcowej części podkreślono, że chrześcijaństwo w swoich działaniach misyjnych i ewangelizacyjnych nie powinno się ograniczać do odrzucenia prozelityzmu, ale powinni dążyć do dawania wspólnego świadectwa.

Dokument studyjny *Dialog ekumeniczny na temat kwestii moralnych. Potencjalne źródła wspólnego świadectwa lub podziału* (1995)⁵⁵ składa się z sześciu rozdziałów. W rozdziale pierwszym dokument przypomina, że powstanie osobistych i społecznych problemów moralnych wywołuje niezgodę pomiędzy chrześcijanami, a nawet grozi nowymi podziałami w Kościołach i pomiędzy nimi. Dlatego też istnieje pilna potrzeba, aby Kościoły wspólnie znalazły sposoby podejścia do kon-

⁵⁴ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Wyzwanie prozelityzmu a powołanie...*, dz. cyt.

⁵⁵ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Dialog ekumeniczny na temat...*, dz. cyt.

trowersyjnych spraw moralnych. Kościoły – jak podkreślono w dalszej części dokumentu – mają wspólne zadanie prowadzenia moralnej formacji i wzmocnienia u swoich wiernych moralnej odpowiedzialności za życie w sprawiedliwości. W rozdziale trzecim dokumentu wskazano różne drogi moralnej refleksji, którymi podążają Kościoły, podejmując decyzje etyczne. Pośród nich na pierwszym miejscu wymieniono wspólne Pismo Święte, zastrzegając zarazem, że wizja biblijna nie dostarcza chrześcijanom wszystkich jasnych i wyraźnych zasad moralnych oraz norm praktycznych, których potrzebują. W kolejnym rozdziale dokumentu zauważono, że formułowanie twierdzeń na temat szczegółowych kwestii etycznych odbywa się w różny sposób wśród różnych chrześcijan. W Kościele rzymskokatolickim, jak również prawosławnym decyzje dotyczące kwestii etycznych leżą przede wszystkim w gestii hierarchii. Natomiast inne Kościoły nie przypisują posłudze pasterskiej kompetencji w interpretacji bądź takiego autorytetu w wydawaniu sądów. W rozdziale piątym autorzy dokumentu wzywają do dialogu na temat zakresu, w jakim sądy moralne mogą się zmieniać. Dokument mówi jednocześnie o kilku nowych kwestiach etycznych (np. zapładnianie *in vitro*, inżynieria genetyczna), które stanowią szczególne wyzwanie dla współpracy ekumenicznej. W ostatnim rozdziale podkreślono, że chrześcijanie powinni dążyć do dialogu i współpracy z członkami innych wspólnot religijnych, a także wszystkimi ludźmi dobrej woli. Końcowa część dokumentu zawiera konkretne wskazówki dla dialogu ekumenicznego na temat kwestii moralnych⁵⁶.

W dokumencie *Eklezjologiczne i ekumeniczne implikacje wspólnego chrztu* (2004)⁵⁷ wyodrębniono sześć rozdziałów. W rozdziale pierwszym zauważono, że od początku ruchu ekumenicznego chrzest postrzegany jest jako jedna z podstawowych więzi łączących chrześcijan i stanowi temat intensywnych rozmów między Kościołami. W związku z tym

⁵⁶ Por. K. KARSKI, *Kwestie moralne w dokumentach dialogu katolicko-protestanckiego oraz Wspólnej Grupy Roboczej Światowej Rady Kościołów i Kościoła rzymskokatolickiego*, w: T. KAŁUŻNY, Z. KIJAS (red.), *Ekumenia a współczesne wyzwania moralne*, Kraków 2009, s. 114-119.

⁵⁷ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Eklezjologiczne i ekumeniczne implikacje...*, dz. cyt.

przypomniano podstawowe konwergencje w odniesieniu do tego sakramentu oraz istniejące jeszcze różnice. Następnie stwierdzono, że obie strony dialogu są zgodne z tym, że chrzest jest nierozłącznie związany z wiarą. Różnice pojawiają się w ocenie praktyki chrztu niemowląt. Rozpoczęte w chrzcie wszczępienie w Chrystusa – jak przypomniano w rozdziale trzecim – winno się łączyć z przyjęciem ochrzczonej osoby do wspólnoty Kościoła. Zauważono zarazem, że dla niektórych włączenie do Kościoła dokonuje się przez sakramenty inicjacji, do których należą chrzest, confirmacja i Eucharystia. Dla innych zaś celebrowanie samego sakramentu chrztu wystarcza dla włączenia w Ciało Chrystusa. Dla jeszcze innych jest ono wyznaniem wiary w Chrystusa, który prowadzi człowieka do Kościoła, a chrzest jest znakiem uznania, że to miało miejsce. W kolejnym rozdziale podkreślono, że chrzest jest stale obecną rzeczywistością, która musi być nieustannie przeżywana. W ten sposób życie chrześcijańskie charakteryzuje się stałym wzrostem w Chrystusie, którego częścią jest między innymi formacja etyczna i wspólne świadectwo. W rozdziale piątym omówiono zagadnienie wzajemnego uznania chrztu. Stwierdzono, że wzajemne uznanie chrztu jest w sobie aktem uznania *koinonii*. Staje się ono także drogą, na której podzielone wspólnoty manifestują stopień już osiągniętej, choć niepełnej wspólnoty. Zauważono jednocześnie, że podzielone Kościoły nawet wówczas, gdy uznają wzajemnie swój chrzest, mają różne przekonania odnośnie do tego, jaka istnieje relacja pomiędzy tym uznaniem a praktykowaniem wspólnoty eucharystycznej i innymi aspektami życia chrześcijańskiego. W ostatnim rozdziale wyszczególniono implikacje ekumeniczne, które wynikają z rosnącej konwergencji w sprawie chrztu.

Na strukturę dokumentu *Istota i cel dialogu ekumenicznego* (2004)⁵⁸ składa się pięć części. Najpierw zwrócono uwagę na naturę, zasady i cel dialogu ekumenicznego. Celem dialogu – czytamy w dokumencie – jest nie tylko osiągnięcie porozumienia doktrynalnego, lecz także gojenie doświadczeń przez okazywanie żalu i wzajemnego przebaczenia

⁵⁸ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *Istota i cel dialogu...*, dz. cyt.

(por. nr 31). Następnie skupiono się na duchowości niezbędnej do prowadzenia dialogu ekumenicznego. Podkreślono, że nasze wspólne zaangażowanie na rzecz jedności chrześcijańskiej domaga się nie tylko modlitwy jedni za drugich, lecz także życia zgodnego ze wspólną modlitwą. W praktyce dialogu duże znaczenie ma poznanie partnerów dialogu, jak również wybór tematów i metod dialogu. Istotne znaczenie dla dialogu ekumenicznego – jak zauważono dalej – ma recepcja jego rezultatów przez całą wspólnotę. Dokument podaje przemyślenia na temat trudności i pozytywnych doświadczeń związanych z procesem recepcji. W konkluzji autorzy dokumentu mówią o wyzwaniach, z którymi zostaje skonfrontowany dialog ekumeniczny w XXI stuleciu.

Celem dokumentu *„Zainspirowani tą samą wizją”. Udział Kościoła rzymskokatolickiego w krajowych i regionalnych radach Kościołów* (2004)⁵⁹ jest prezentacja charakteru, rozmiaru i jakości współpracy KRK w krajowych radach Kościołów i w regionalnych organizacjach ekumenicznych na całym świecie. Dokument stwierdza, że w wielu regionach świata rady Kościołów są najważniejszym środkiem pielęgnowania i rozwijania stosunków między Kościołami. W dokumencie odnotowano zmianę postawy KRK wobec tego rodzaju członkostwa. W okresie II Soboru Watykańskiego KRK – czytamy w dokumencie – nie współpracował z żadną krajową radą Kościołów. Dzisiaj natomiast jest on pełnoprawnym członkiem w siedemdziesięciu spośród stu dwudziestu krajowych rad Kościołów. Autorzy dokumentu dostrzegają jednocześnie problemy i wyzwania, które powstrzymują uczestnictwo KRK. Chodzi między innymi o kwestie związane z autorytetem, właściwe przygotowanie do członkostwa, formy reprezentacji, modele członkostwa i sposób podejmowania decyzji. Końcowa część dokumentu zawiera uwagi i zalecenia skierowane do ŚRK i Stolicy Apostolskiej, aby zachęcić je do większego zaangażowania w sprawę rzymskokatolickiego współdziałania w strukturach ekumenicznych.

⁵⁹ Por. WSPÓLNA GRUPA ROBOCZA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I ŚWIATOWEJ RADY KOŚCIOŁÓW, *„Zainspirowani tą samą wizją”. Udział Kościoła... , dz. cyt.*

Oficjalna współpraca między KRK a ŚRK, zapoczątkowana w 1965 roku powołaniem do życia WGR, przyniosła wiele osiągnięć w różnych dziedzinach. Z inicjatywy WGR powstało osiem raportów i piętnaście dokumentów studyjnych. Obok wielu sukcesów we współpracy pojawiło się wiele trudności. Nie powiodła się próba stworzenia wspólnego organu o charakterze polityczno-społecznym. Symboliczna jest tutaj historia Wspólnego Komitetu do spraw Społeczeństwa, Rozwoju i Pokoju (SODEPAX), a następnie Wspólnej Grupy Doradczej do spraw Myśli i Działania Społecznego. KRK nie zdecydował się przystąpić do ŚRK, chociaż w pierwszych latach istnienia WGR żywiono takie nadzieje. Mimo trudności i ograniczeń współpraca ta przyniosła wiele cennych osiągnięć i należy ją uznać za bardzo ważną i pożyteczną dla obydwu stron. Znamienne są w tym względzie słowa, jakie na temat współpracy między Genewą a Watykanem wypowiedział w 1979 roku Philippe Potter, sekretarz generalny ŚRK: „Na ironię zakrawa okoliczność, że relacje z największym Kościołem nie-członkowskim, Kościołem rzymskokatolickim, były bardziej intensywne od kontaktów z wieloma Kościołami członkowskimi”⁶⁰.

Vatican – Geneva. The Roman Catholic Church in Dialogue with the World Council of Churches

Summary

The author's aim is a comprehensive presentation of the history and achievements of the dialogue between the Roman Catholic Church and the World Council of Churches, which was conducted within the framework of the Joint Working Group established in 1965. The subject has been dealt with in three parts. The first one offers a general description of the Joint Working Group. In the second part, the author focuses on the history of the relations

⁶⁰ Cyt. za: A. SKOWRONEK, *Dlaczego Kościół katolicki nadal nie zabiega o członkostwo w Ekumenicznej Radzie Kościołów?*, SiDE 14 (1998) nr 1, s. 24.

between Vatican and Geneva. The last part is a concise presentation of the main threads of the study documents which have been elaborated as a result of this dialogue.

Translated from Polish by *Violetta Reder*

Ks. dr hab. Tadeusz Kałużny, sercanin; kierownik Katedry Ekumenizmu Wydziału Teologicznego UPJPII w Krakowie; wykładowca teologii dogmatycznej i ekumenizmu w WSM Księży Sercanów; w latach 1998-2005 wykładowca teologii w katolickim Wyższym Seminarium Duchownym w Sankt Petersburgu; członek redakcji periodyku „Polonia Sacra”.